

β'. Καὶ ὅτι τὰ γενόμενα σύμφωνα ἐν καιρῷ τοῦ συναλλάγματος, εἰ μὴ ὕστερον ἀνεκλήθη, οὐ δυνατὸν ἀνατραπήναι.

βς'. Καὶ περὶ τοῦ, ἐὰν πιπράσκων ἢ ἄλλως ἐκποιῶν πράγμα συμφωνήσω, ἵνα μὴ ἐξῆ τῷ ἀγοραστῇ, τὰρον οἰκοδομῆν ἐν τῷ τόπῳ, ἢ ἄλλως ποιεῖν θεῖου δικαίου, τοῦτο τὸ σύμφωνον ἐρροται· ἔξεστι γὰρ ἐκάστω, παραιτεῖσθαι γείτονα, ὃν οὐ βούλεται ἔχειν, διὰ ἰδικῷ συμφώνον.^{e)}

TITULOS B'.

Περὶ ὄρου, πότε ἐπὶ πράσεως καὶ ἀγορασίας ὑπερθεματισμοῦ γενομένου ἐπὶ τῷ πραθέντι πράγματι ἔχει ἐξουσίαν ὁ πρῶτης, ἐτέρῳ τὸ πρᾶγμα πιπράσκειν.^{f)}

α'. Καὶ^{g)} πῶς γίνεται ἢ ὑπὸ ἡμέραν πρᾶσις.

β'. Καὶ πῶς ἢ ὑπὸ αἴρεσιν, καὶ πῶς ἢ χωρὶς αἰρέσεως, ἔπὸ αἴρεσιν δὲ ἀναλωμένη.

Καὶ τί γίνεται ἐπὶ ταύτῃ, καὶ τίς ἐκ τῆς χρήσεως δεσπόζει. λέγει δέ, τὸν ἀγοραστὴν καὶ τοὺς καρποὺς κερδαίνειν, καὶ κινδυνεύειν ἀπολλυμένῳ τῷ πράγματι.

γ'. Ἐπὶ δὲ τῆς αἰρετικῆς πράσεως οὐδαμῶς κερδαίνει τοὺς καρποὺς, ἢ δεσπόζει.

Καὶ πότε οὐ γίνεται ὑπερθεματισμός.

Καὶ εἰ πωλήσω ἐπὶ ὄρω τοιούτῳ ἢ ἡμέρα ὠρισμένη δύο δούλους κ'. νομισμασιν, καὶ τοῦ ἐνός τελευτώντος δίδωσί τις εἰς τὸν ζῶντα πλέον τῶν κ'. νομισμάτων, τοῦτο δεδομένου δέ, ἀνάγκη, πῶς λύνεται ἢ πρῶτη πρᾶσις, καὶ τὸ ὑποτεθεὶν ἐν αὐτῇ ὑπὲρ τοῦ τιμήματος ἐνέχυρον.

Καὶ περὶ τοῦ, τίς ἔχει παραγγελίαν, ἕως οὗ γένηται ὑπερθεματισμός· καὶ τίμη διαφέρουσιν οἱ καρποί, καὶ κέρδος, καὶ ζημία.

Καὶ ποῖος δοκεῖ ποιεῖν κρείττονα τὴν αἴρεσιν τοῦ πρᾶτου, εἴτε ὁ πρῶτος ἀγοραστῆς, εἴτε ὁ δεύτερος.

1) * Κρείττων^{h)} ἢ αἴρεσις γίνεται, καὶ ἐν πλείονι ποσῷ, καὶ ἐν ταχύτερῳ ἢ εὐχερεστέρῳ καταβολῇ, καὶ ἐν τόπῳ ἐπιτηδειοτέρῳ, καὶ ἐν εὐπορωτέρῳ ἀγοραστῇ, καὶ ἐν τῷ ἀγοράσαι ἐπὶ ελαφροτέρῳ αἰρέσει, καὶ ἐν τῷ μὴ ἀπαιτῆσαι τὸν πρῶτον ἰκανοδοσίαν, καὶ τὰ λοιπά, ὅσα ἦν ἐν τῇ πρῶτῃⁱ⁾ πράσει βαρέα, κἂν ἦτον τίμημα δίδωσι.

2) Καὶ^{k)} ἐν τίσι κρείττων ἢ αἴρεσις γίνεται, καὶ πῶς.

δ'. 1) * Τὰ^{l)} γὰρ λυσιτελοῦντα τῷ πρῶτῳ κρείττονα ποιεῖ τὴν αἴρεσιν αὐτοῦ.

2) Τὰ^{m)} γὰρ λυσιτελοῦντα τῷ πρῶτῳ κρείττονα ποιοῦσι τὴν αἴρεσιν.

ε'. 1) * Ὅτιⁿ⁾ ὁ δεύτερος ἀγοραστῆς μόνον τὸ πρᾶγμα, καὶ οὐ τοὺς καρποὺς λαμβάνει οὐ παρὰ

XCV. Pacta tempore contractus inita, nisi postea revocata fuerint, retractari non possunt.

L. 8. C. IV. 54.

XCVI. Si, cum rem venderem, aut alio modo alienarem, pactus sim, ne emtori in hoc loco monumentum extruere, vel alio modo divini iuris eum facere liceret, hoc pactum valet: cuique enim licet, speciali pacto vicinum recusare, quem habere non vult.

L. 9. C. eod.

TITULUS II.

Quando in emtione et venditione meliore conditione rei venditae nomine oblata, venditori alii rem vendere liceat.

I. Et quomodo fiat in diem addictio.

L. 1. D. XVIII. 2.

II. Et quomodo venditio sub conditione contrahatur, et quomodo pure contrahatur, sub conditione autem resolvatur.

L. 2. pr. D. eod.

Et quid in hac fiat, et quis rem usucapiat: dicitur autem, emtorem et fructus lucrari, et periculum interitus rei ad eum pertinere.

§. 1.

III. In conditionalis autem venditione neque fructus lucratur, neque dominium adipiscitur.

L. 4. pr. D. eod.

Et quando melior conditio offerri non possit.

§. 1.

Et si sub tali conditione duos servos vendidero vel viginti nummis in diem addixero, et uno mortuo quis alterius superstitis nomine plus viginti nummis obtulerit, hoc dato, lege, quomodo prior venditio resolvatur, et pignus pretii nomine in ea obligatum desinat.

§. 2. 3.

Et de eo, quis habeat interdictum, donec melior conditio offeratur: et ad quem fructus, et commodum, et damnum pertineant.

§. 4.

Et quis meliorem venditoris conditionem facere videatur, prior an secundus emtor.

§. 5.

Melior conditio fit et in maiori quantitate, et maturiore et faciliore solutione, et opportuniore loco, et emtore locupletiore: et si leviori conditione ematur, et si a venditore nec satisfactio, nec cetera, quae gravia in priori venditione erant, exigantur, tametsi pretium minus detur.

§. 6.

Et in quibus, et quomodo melior conditio fiat.

IV. Nam quae ad utilitatem venditoris pertinent, meliorem eius conditionem faciunt.

L. 5. D. eod.

Nam quae ad utilitatem venditoris pertinent, meliorem conditionem faciunt.

V. Emtor posterior rem solam, non fructus accipit. Neque enim propterea, quod priori pretium refundit,

L. 3. D. eod.

e) Sub hoc titulo reposuit Fabrotus et L. 9. c. de contrah. emt. IV. 38. ex Harm. Promt. III. 3. §. 32. in Addendis T. II. p. 657. quae apud Tipucitum desideratur sub hoc titulo, sed infra reperitur cap. 15. tit. 5. huius libri. f) Haec est inscriptio huius tituli in Indice titulorum Coisliniano et apud Tipucitum. Syn. p. 194. ex eaque Fabr. hanc exhibent: Περὶ ἀγορασίας καὶ πράσεως ἐπὶ ὄρω γενομένης, ὡς ἵνα γενομένου ὑπερθεματισμοῦ ἦτοι ἐπαυξήσεως τοῦ τιμήματος, εἶσω τοῦ δόξαντος ἐν τῷ συμφώνῳ τῆς πράσεως ὄρου, ἀναλήγεται ἢ πρᾶσις. Leguntur haec et apud Harm. III. 3. §. 14. Eadem repetit Fabr. in Add. T. II. p. 657. quasi sint L. 2. pr. D. XVIII. 2. g) E Tipucito L. 1. 2. 4. pr. §. 1—5. D. h. t. haustae sunt. h) E Syn. p. 194. habet Fabr. T. II. p. 380. Eadem habet Harmenop. Promt. III. 3. §. 96. i) πρῶτῃ Syn. Deest apud Harm. k) E Tipucito. l) E Syn. p. 194. habet Fabr. T. II. p. 380. m) Ex Harmenop. Promt. III. 3. §. 96. n) habet Fabr. in Addendis T. II. p. 658. o) E Syn. p. 194. Fabr. T. II. p. 380. exhibet.

τοῦτο δέ, ἐὰν τῷ αὐτῷ πρώτῳ δίδωσι τμήμα, δοκεῖ γίνεσθαι κρείττων ἢ αἰρέσεις τοῦ πρώτου, ὡς αὐτοῦ μέλλοντος κερδαίνειν τοὺς καρπούς.

2) Καὶ^ο) ὅτι, ἐὰν μὴ γένηται ὑπερθεματισμός, ὁ πρώτος ἀγοραστής κερδαίνει τοὺς καρπούς· εἰ δὲ γένηται, ἀποδίδεται τῷ πρώτῳ^ρ), καὶ ὑπερθεματιστῆ κατὰ τοῦ δευτέρου, καὶ μείνη ἔχων τὸ πρῶγμα.

L. 7. §. * Εἴεσι^ρ) τῷ πρώτῳ, γενομένης τῆς αἰρέσεως
D. XVIII. 2. αὐτοῦ κρείττονος, προσκυροῦν τῷ δευτέρῳ, εἰ μὴ πλέον ὁ πρώτος ὑπερθεματίζει.

προσκυροῦν τῷ δευτέρῳ] Ἀηλονότι^τ) τὸν συμφωνήσαντα ἀνακύνει τὴν πρῶτον, τῆς αἰρέσεως αὐτῷ κρείττονος γενομένης. εἰ γὰρ μὴ τοῦτο συμφωνῆ, οὐ δύναται προσκυροῦν τῷ ὑπερθεματίζοντι, εἰ μήτις ὁ πρώτος ἀγοραστής οὐκ ἀνεχεται δοῦναι τὴν ἴσην τῷ ὑπὲρ τὸ διπλοῦν ὑπερθεματίζοντι, ὡς εἴεσι καταμαθεῖν ἐν τῷ ἰ. τίτῳ, κεφ. νη. καὶ ξδ. τοῦ αὐτοῦ ἰθ'. βιβ. [Sch. b. Fabr. II. 382.]

L. 8. §. Καὶ^ς) ὅτι ἀναγκάζεται ὁ πρώτης δηλῶσαι τῷ
D. eod. πρώτῳ ἀγοραστῆ, ἵνα, ἐὰν τις ὑπερθεματίζῃ, εἴη καὶ αὐτῷ ὑπερθεματιστῆ.

L. 9. ἦ. Καὶ ὅτι, εἰ καὶ ὁ πρώτης τὸν ἀγοραστὴν τὸν
D. eod. δεύτερον οὐ προσίεται, ὅμως εἴεσι τῷ προτέρῳ, τῆς πρώσεως ἀναχωρεῖν· ὑπὲρ αὐτοῦ γὰρ ἔστι τὸ σύμφωνον.

L. 10. §. Εἰ δὲ δανειστής ὑπὸ ἔκβασιν ἡμέρας ὠρισμένης
D. eod. λήψει τὸ ἐνέχυρον, ἀναγκάζεται δέξασθαι τὸν ὑπερθεματίζοντα, εἰ μὴ ἴρα ἀπορὸς ἔστιν.

L. 11. pr. ἰ. 1) * Δυνατὸν^τ) καὶ ἐπὶ τῷ ὑπερθεματίζοντι
D. eod. συμφωνεῖν τῆς ἡμέρας ὠρισμένην ἔκβασιν· ὥστε ἀφαιρεθῆναι αὐτοῦ τὸ πρῶτον, ἄλλον ὑπερθεματίζοντος, καὶ τοῦτο ἐπὶ τρίτῳ ἀγοραστοῦ.

2) Καὶ^υ) ὅτι ἐπὶ τοῦ ὑπερθεματίζοντος δυνατὸν συμφωνεῖν τὴν τῆς ἡμέρας ἔκβασιν ὠρισμένην· ὥστε καὶ ἑτέρου ὑπερθεματίζοντος ἀφαιρεθῆναι αὐτοῦ τὸ πρῶτον· καὶ τοῦτο ἐπὶ τρίτῳ ἀγοραστοῦ καὶ περαιτέρῳ.

§. 1. Καὶ ἐὰν τριῶν πωλησάντων, οἱ δύο μόνοι δέχωνται τὸν ὑπερθεματισμόν, μένει παρὰ τῷ πρώτῳ ἀγοραστῆ. εἰ δὲ διαφόροις ἐπώλησαν τμήμασιν,

L. 12. α'. Κὰν ἀνίσως,

D. eod. ἰβ'. Ἡ ἐνὶ τιμήματι, ἀνάγνωθι, τί δεῖ γενέσθαι.

L. 13. pr. Καὶ ὅτι ὁ εἷς τῶν πωλησάντων δύναται ὑπερθεματίζειν.
D. eod. §. 1.

L. 14. pr. γ'. Καὶ περὶ ὑπερθεματισμοῦ μὴ γενομένου σὺν
D. eod. ἀληθείᾳ.

§. 1. Καὶ εἰ ὁ ἀγοραστής ὑποβάλλει ἄπορον ὑπερθεματίζοντα, πῶς ἐνέχεται, καὶ τί γίνεται.

§. 5. Καὶ ὅτι οὐ γίνεται κρείττων ἢ αἰρέσεις τοῦ πρώτου, ὅτι ὁ δεύτερος ἀγοραστής τὸ πρῶγμα μόνον λαμβάνει, καὶ τοὺς καρπούς ὁ πρώτης.

L. 15. pr. δ'. Καὶ περὶ πρώτου εἴσω τῆς προθεσμίας ἀποθανόντος, καὶ μὴ ἔχοντος διάδοχον, ἢ ἔχοντος μὲν, μετὰ τὴν προθεσμίαν δὲ ὑπεισελθόντος τὴν κληρονομίαν, πῶς ἀργεῖ ὁ ὑπερθεματισμός· εἰ γὰρ εἴσω τῆς προθεσμίας ὑπεισελθῆ, χώραν ἔχει.
D. eod.

§. 1. 1) * Ἐὰν^ν) ἐκ καινῆς πρῶγμα προστεθῆ τῷ ὑπερθεματίζοντι, ἄξιον ὄν τῆς παρ' αὐτοῦ γενομένης προσ-

venditoris conditio melior fieri videtur, quasi ipse fructus lucraturus sit.

Si melior conditio non oblata sit, prior emtor fructus lucratur: sin autem oblata sit, fructus venditori redduntur, licet prior emtor adversus secundum licitatus sit, et rem retinuerit.

VI. Licet venditori, meliore conditione allata, addicere posteriori¹⁾), nisi prior plus adiiciat.

1) addicere posteriori] Si videlicet pactus sit, ut a venditione discedatur, meliore ipsi conditione allata. Nam nisi hoc paciscatur, non potest ei addicere, qui plus adiicit, si prior emtor nolit ei par pretium dare, qui supra duplum in licitatione adiicit, quemadmodum licet intelligere in tit. 10. cap. 58. et 64. eiusdem 19. libri.

VII. Necesse habet venditor, priorem emtorem certiorum facere, ut, si quis adiicit, ipsi quoque addicere liceat.

VIII. Licet venditor secundum emtorem non admittat, tamen priori a venditione discedere licet: nam pro eo pactum interpositum est.

IX. Si vero creditor pignus in diem addictum acceperit, cogitur admittere eum, qui plus adiicit, nisi ille inops sit.

X. Potest et illi, qui plus adiicit, rursus in diem quis addicere: ut adimatur scilicet ei res vendita, si alius adiiciat, idque ad tertium usque emtorem.

Et illi, qui plus adiicit, rursus in diem quis addicere potest: ut scilicet res vendita adimatur, si alius adiiciat: idque ad tertium usque emtorem, et ulterius.

Si ex tribus venditoribus duo tantum adiectionem admiserint, res apud priorem emtorem manet. Si vero variis pretiis distraxerunt,

XI. Licet inaequales partes eorum fuerint,

XII. Vel uno pretio, lege, quod fieri debeat.

· Etiam unus ex venditoribus meliorem conditionem afferre potest.

XIII. Et de meliore conditione revera non allata.

Et quomodo teneatur emtor, qui non idoneum, qui plus adiicit, subiicit, et quid fiat.

Conditio venditoris melior non fit ideo, quod secundus emtor rem tantum consequitur, fructus autem venditur.

XIV. Et quomodo cesset adiectionis, si venditor ante diem decesserit, et successorem non habeat, aut successor quidem ei existat, sed qui post diem hereditatem adierit: nam si intra diem adiectionis adierit, locus est adiectioni.

Si de novo res accesserit ei, qui plus adiicit, quae res non minoris sit, quam id, quod ab ipso

ο) E Tipucito. ρ) Sic correxi. Tipucitus habet τῷ πρώτῳ. q) E Syn. p. 195. habet Fabr. T. II. p. 381. Eadem habet Harm. Promt. III. 3. §. 95. qui post ὑπερθεματίζει addit: οὐ πρώτῳν ἔδωκε δηλαδή. r) Hoc scholium e Syn. p. 195. habet Fabr. s) E Tipucito l. 8—10. D. h. t. desumptae sunt. t) E Syn. p. 195. habet Fabr. T. II. p. 381. u) E Tipucito, qui et reliqua usque ad l. 15. pr. D. h. t. solus exhibet. v) E Syn. p. 195. habet Fabr. T. II. p. 381. Usque ad ἡ πρώτη πρῶτος οὐ λέγεται habet Harm. Promt. III. 3. §. 97. ex eoque Fabr. in Addendis T. II. p. 658.

θήκης, ἢ πρώτη πρῶσις οὐ λύεται· ὥσπερ οὔτε ὑπερθέσεως ἐπὶ τῇ καταβολῇ δοθείσης, τοσοῦτος ἡδύνατο ληφθῆναι τόκος, ὅσον ἐστὶν ἡ γενομένη προσθήκη.

2) Καὶ^{ω)} περὶ προσθήκης ἐν τῷ ἀγρῷ προστεθείσης, ἀξίας οὐσης τοῦ ὑπερθεματίζοντος προσθήκης, πῶς ἢ πρώτη πρῶσις οὐ λύεται· ὥσπερ καὶ εἰ ἐξ ὑπερθέσεως τόκος τοσοῦτος ἡδύνατο ληφθῆναι, ὅσον ἐστὶν ἡ γενομένη προσθήκη.

ι'. Καὶ εἰ ἰδαπάνησε κατὰ τὸ ἀναγκαῖον ὁ πρῶτος ἀγοραστής, πῶς δίδωσι τοὺς καρπούς, καὶ λαμβάνει τὰ δαπανήματα.

ιζ'. Καὶ ἐὰν ὑπὸ ὠρισμένης ἡμέρας ἔκβασις δύο δούλων δύο τισὶ κεχωρισμένως εἴκοσι νομισμασίον πωλήσω, καὶ εὐρεθῆ ὁ διδοὺς ὑπὲρ τὰ λ'. πῶς δεῖ θεματίζειν καὶ διαστίζειν τῶν ι'. νομισμάτων τὴν αὐξήσιν, καὶ πότε μένει βεβαία ἡ πρῶσις, ἢ μή.

ιζ'. Καὶ περὶ τοῦ, ἐὰν δύο κοινωνῶν ἀγορασάντων ὁ εἰς ὑπερθεματίζῃ.

ιη'. Καὶ ὅτι, εἰ καὶ μὴ μόνον τὸ πρῶτον πρότερον, ἀλλὰ καὶ ἕτερον πρᾶγμα καλῆ πίστει προσκωρώσῃ τῷ ὑπερθεματίζοντι, λύεται ἡ πρώτη πρῶσις.

ιθ'. Καὶ περὶ τοῦ, ὅτι ὑπερθεματισμοῦ γενομένου οὐκ ἔχει ὁ ἀγοραστής ὁ πρῶτος κατὰ τοῦ ὑπερθεματίζοντος, περὶ ὧν ἔδωκε τιμῶν [ἀγωγῆν]^{*)}, εἰ μὴ δοθέντα εἰς τόπον τοῦ πρώτου αὐτὸν ἐπηρώτησεν.

TITULOS Γ'.

Περὶ νόμου καταπιστευτέου, ὅστις κινεῖται μεταξὺ πρῶτου καὶ ἀγοραστοῦ, ἡνίκα ἐπὶ συμφώνῳ πρᾶθῃ τοῦ ἐντὸς τῆς προθεσμίας τῆς ὠρισμένης καταβληθῆναι τὸ τίμημα.^{γ)}

α'. Καὶ²⁾ ποῖα πρῶσις ὑπὸ αἴρεσιν ἀναλύεται, ἢ ἐπὶ αἴρεσιν οὐκ ἐπιτάσσεται.

β'. γ'. 1) * Τὸ³⁾ εἰπεῖν, ἐὰν εἴσω τῆσδε τῆς προθεσμίας μὴ καταβάλῃς τὸ τίμημα, ἀναγώραστός ἐστὶν ὁ ἀγρός, ἐπὲρ τοῦ πρώτου ἐστὶ, καὶ δύναται αὐτῷ μὴ κεκοῦσθαι, μήτε τὴν πρῶσιν ἀναλύειν. οὐ γὰρ ἄκων κέρηται τῷ προτεθέντι ὄρω· ἐν δὲ τῷ μεταξὺ τῷ ἀγοραστῇ κινδυνεύεται τὸ πρᾶθῆν.

2) Καὶ⁴⁾ ὅτι τὸ εἰπεῖν, ἐὰν εἴσω τῆσδε τῆς προθεσμίας μὴ καταβάλῃς τὸ τίμημα, ἀναγώραστός ἐστὶν ὁ ἀγρός, ὑπὲρ τοῦ πρώτου ἐστὶν, καὶ δύναται αὐτῷ μὴ χρῆσασθαι, μήτε τὴν πρῶσιν ἀναλύειν· καὶ τῷ πρᾶθῃ⁵⁾ κινδυνεύεται ἐν τῷ μεταξὺ τὸ πρᾶθῆν.

δ'. Καὶ⁴⁾ ὅτι χώραν λαμβάνοντος τοῦ προστεθέντος ὄρου κινεῖ τὴν ἀγωγῆν ὁ πρῶτος εἰς ἀνάληψιν τοῦ πρᾶθέντος καὶ τῶν καρπῶν, καὶ εἰς ὃ γέγονε χεῖρον.

Ἐπι⁶⁾ ἐπὶ μὲν τοῦ κομμισσορίου ὄρου, εἰ μέρος καταβληθῆ τοῦ τιμήματος, εἰ μὴ καὶ τὸ λείπον ἐντὸς τῆς ὀρισθείσης προθεσμίας καταβληθῆ, ἀπόλλει καὶ τὸ καταβληθῆν ὁ ἀγοραστής, ἀναλυομένης τῆς πρῶσεως· καὶ τοῦτο οὐκ ἄνευ λόγου, ἀλλὰ διὰ τὸ κερδαίνειν τοὺς ἐν τῷ μέσῳ καρπούς.

adiectum est, prior venditio non dissolvitur: quemadmodum et tempore pretii solvendi prorogato, non tanta capi usura poterit, quanti est facta accessio.

Et si fundo res accesserit, non minoris pretii, quam id, quod secundus emtor adiecit, quomodo prior venditio non dissolvatur: quemadmodum et si ex mora tanta usura capi potuerit, quanti est facta accessio.

XV. Si prior emtor necessario quid impenderit, L. 16. quomodo fructus restituat, et impensas consequatur. D. XVIII. 2.

XVI. Et si duo servos duobus separatim viginti nummis in diem addixero, et extiterit, qui ultra triginta nummos det, quomodo fingi et distingui oporteat augmentum decem nummorum, et quando venditio rata maneat, an minus. L. 17. D. eod.

XVII. Et de eo, si ex duobus sociis emtoibus unus plus adiecit. L. 18. D. eod.

XVIII. Et si non tantum rem prius venditam, sed etiam aliam bona fide venditor ei, qui plus adiecit, addixerit, prior venditio dissolvitur. L. 19. D. eod.

XIX. Meliore conditione allata prior emtor adversus eum, qui plus adiecit, nullam pretii dati nomine habet actionem, nisi ab eo in locum venditoris subrogato stipulatus sit. L. 20. D. eod.

TITULUS III.

De lege commissoria, ex qua inter emtorem et venditorem agitur, cum ea lege venditum sit, ut intra certum tempus pretium solveretur.

I. Et quaenam venditio sub conditione resolvatur, L. 1. vel sub conditione contrahatur. D. XVIII. 3.

II. III. Haec verba, si intra hunc diem pretium non solveris, fundus inemtus sit, pro venditore sunt, cui ea lege non uti liberum est, nec venditionem rescindere. Non enim invitus legem adiectam exercet. Interea vero res vendita periculo emtoris est. L. 2. 3. D. eod.

Haec verba, si intra hunc diem pretium non solveris, fundus inemtus sit, pro venditore sunt, cui ea lege non uti liberum est, nec venditionem dissolvere: et interea res vendita periculo emtoris est.

IV. Si legi adiectae locus erit, venditor agit ad recipiendam rem et fructus, et quanti deterior res facta fuerit. L. 4. pr. D. eod.

Ubi quid lege commissoria venit, si pars pretii soluta fuerit, nisi et reliquum intra diem statutum solutum sit, resoluta venditione emtor id quoque amittit, quod solutum est: idque non absque ratione, sed quia interea fructus lucratur. §. 1.

ω) E Tipucito, ex quo et reliqua usque ad finem huius tituli. x) ἀγωγῆν deest apud Tipucitum. Supplevi et uncis inclusi. γ) Haec inscriptio est e Tipucito. Simillimam exhibet Index titulorum Coislinianus, qui habet ἐντὸς τῆς ὀρισμένης προθεσμίας. Fabr. e Syn. hanc suppeditat: Περὶ ἀγορασίας καὶ πρῶσεως ἐπὶ ὄρω γενομένης, ἵνα, εἰ μὴ ἐντὸς τῆς ὀρισμένης προθεσμίας καταβληθῆ τὸ τίμημα, ἀναλύεται. z) E Tipucito. a) E Syn. p. 195. habet Fabr. T. II. p. 382. sq. Sententiam aliis verbis exhibet Harm. III. 3. 43. b) E Tipucito. c) Sic Tip. Legendum τῷ ἀγοραστῇ. d) E Tipucite. e) Ex Harm. Promt. III. 3. §. 42. habet Fabr. in Addendis T. II. p. 658.

L. 4. §. 2.
D. XVIII. 3. 1) *Εἰ^f*) δὲ οὖν τοῦτο μὲν ὡς ὑπὲρ αὐτοῦ ὄν
ἐκὼν ἀπωθεῖται, ὑπαιτῆ δὲ τὸ τίμημα, οὐ δύναται
μετὰ τὸ προβῆναι θάτερον τούτων, ἐκ μεταμειλείας
μεταπίπτειν εἰς τὸ ἕτερον, ἄλλ' ἀνήρηται αὐτοῦ τὸ
ἅπαξ τὸ ἐν αἰρετισσόμενον.

2) *Καὶ⁸*) ὅτι χῶρον λαμβάνοντος τοῦ συμφύροντος,
ὁ πρῶτος ὀφείλει παραχρῆμα ὀρίξειν, καὶ ὅτι ὀρίσας,
εἴτε τῷ ὄρω χρήσασθαι θέλει, εἴτε τὸ τίμημα μεθο-
δεῦσαι, οὐ δύναται μεταμειλεσθαι.

§. 4. 1) *Μάθε^h*) καὶ τοῦτο, ὅτι καὶ χωρὶς ὀχλήσεως
ἐνταῦθα ὀφείλει καταβαλεῖν ἐμπροθέσμως ὁ ἀγορα-
στής. εἰ δὲ μὴ ἔσχε τι κατὰβαλεῖν, οὐχ ἵποπίπτει
τῇ ποιῆ.

2) *Καὶⁱ*) ὅτι καὶ χωρὶς ὀχλήσεως ὀφείλει κατα-
βαλεῖν ἐμπροθέσμως ὁ ἀγοραστής. εἰ δὲ μὴ ἔσχεν τι
κατὰβαλεῖν, οὐ βλάπτεται.

L. 5.
D. eod. 1) *Εἰ^k*) δὲ μὴδ' ὅλως ἐξ ἀρχῆς ὁ ἀγοραστής
καταβόλη, ἀπαιτεῖται τοὺς καρποὺς, οὓς ἔλαβεν ἐν
τῷ μεταξὺ· καὶ οὐδὲν μένει ἐκ τοῦ πράγματος παρ'
αὐτῷ μὴ ἐμπροθέσμως καταβαλόντι τὸ τίμημα.

2) *Ἐν^l*) τῷ μεταξὺ δὲ οἱ καρποὶ τοῦ ἀγοραστοῦ
γίνονται· δίδωσι δὲ αὐτοὺς τῷ πρῶτῳ.

L. 6. pr.
D. eod. 1) *Παρακρατεῖ^m*) δὲ ὁ πρῶτος καὶ τὰ λόγῳ
ἀρραβῶνος ἢ ἑτέρας αἰτίας δοθέντα παρὰ τοῦ ἀγο-
ραστοῦ.

2) *Καὶⁿ*) τὰ δοθέντα λόγῳ ἀρραβῶνος παρακρα-
τεῖ ὁ πρῶτος.

§. 2. Καὶ περὶ πρῶτου μετὰ τὴν προθεσίμην δεχομένου
τὸ τίμημα τὸ ἐπίλοιπον.

L. 8.
D. eod. 1) *Καὶ^o*) περὶ τοῦ, ἐὰν μὴ παρόντος τοῦ πρῶτου
διαμαρτύρηται ὁ ἀγοραστής, ἐτοίμως ἔχειν τὸ τίμημα
καταβαλεῖν, καὶ σφραγίσῃ αὐτὸ μεθ' ἑτέρων, εἴτα
παρὰ τοῦ δημοσίου διαμαρτυρίαν δέξεται, μὴ κατα-
βαλεῖν πρὸς τὸν πρῶτον, ἕως ἂν ποιήσῃ τὸ ἰκανὸν τῷ
δημοσίῳ, οὐχ ἵποπίπτει τῷ προστεθέντι ὄρω, οὐτε
δύναται τὸ πρῶτον ἐκδικεῖν ὁ πρῶτος.

TITULOS Δ'.

Περὶ κληρονομίας ἢ ἀγωγῆς προαδείσης.^o)

L. 1.
D. XVIII. 4.
L. 2. pr.
D. eod. α'. *Καὶ^p*) ποία ἀνισχύως πωλεῖται.
β'. *Καὶ^q*) ὅτι ὁ πρῶτος κληρονομίας οὐκ ἀσφαλίζεται
περὶ ἐγκλήσεως, εἰ μὴ ἐπὶ τῷ ἰδίῳ ἀποτελέσματι.

§. 1. Καὶ ποία δοκεῖ πωλεῖν πράγματα, τὰ ἐν τῷ καιρῷ
τῆς πράξεως εἰρικόσμενα, ἢ ὅσα ἦν ἐν τῷ τελευταίῳ
τὸν διαθέμενον.

§. 2. Καὶ ὅτι οὐ δοκεῖ διαπιπράσκειν τὴν ἀρμόζουσαν
αὐτῷ δι' ἀνηβότητα ὑποκατάστασιν, εἰ μὴ ὅπως καὶ
περὶ αὐτῆς συνέδοξε.

§. 3. 4. Καὶ δίδωσιν, ὅσα σωματικῶν ἐξ αὐτῆς ἔσχεν ὁ
πρῶτος, καὶ τὰς τιμὰς τῶν πραγμάτων, ὅσα πρὸ τῆς
πράξεως τῆς κληρονομίας διεπώλησεν ἢ ἐδώρησατο.
καὶ τίνα δοκεῖ περιελθεῖν εἰς αὐτόν, καὶ τίνα δίδεται
τῷ ἀγοραστῇ.

Si vero hoc ut in sua potestate situm sua sponte
recuset, et pretium petat, non potest postquam alte-
rum eorum processit, ex poenitentia ad alterum trans-
ire, sed hoc ei non licet, si alterum semel elegerit.

Si legi commissoriae locus sit, statim venditor
statuere debet, et si statuerit, sive lege commissoria
uti, sive pretium petere, poenitentiam agere nequit.

Illud quoque scias, hic debere emtorem etiam sine
interpellatione ad diem praestitutum solvere. Quodsi
cui solveret, non habuerit, poenae non subiacet.

Etiam sine interpellatione ad diem praestitutum
emtor solvere debet. Quodsi cui solveret, non ha-
buerit, non laeditur.

V. Quodsi nihil prorsus ab initio emtor solverit,
fructus ab eo petuntur, quos interea percepit: et
nihil omnino penes eum ex re remanet, si intra diem
statutum pretium non solverit.

Interim autem fructus emtoris fiunt: venditori
vero eos restituit.

VI. Venditor autem et ea retinet, quae arrhae vel
alio nomine ab emtore data sunt.

Etiam data arrhae nomine venditor retinet.

Et de venditore, qui post diem statutum pretium
reliquum accepit.

VII. Si emtor non praesente venditore testatus sit,
se paratum esse pretium solvere, et cum aliis illud
obsignaverit, postea a fisco ei denuntiatum fuerit, ne
ante venditori solveret, quam fisco satisfaceret, legi
commissoriae non subiacet, nec venditor rem venditam
vindicare potest.

TITULUS IV.

De hereditate vel actione vendita.

I. Et quaenam hereditas inutiliter vendatur.

II. Venditor hereditatis de evictione non satisfacit,
nisi de facto suo.

Et quasnam res vendere videatur, num eas, quae
tempore venditionis erant, an eas, quae morte testa-
toris erant.

Non videtur vendere hereditatem impuheris, cui
substitutus est, nisi nominatim et de ea convenerit.

Et praestat venditor res corporales, quas ex he-
reditate habuit, et pretia rerum, quas ante hereditatis
venditionem distraxit aut donavit. Et quae pervenisse
ad eum videantur, et quaenam emtori praestanda sint.

f) Ex Harm. Promt. III. 3. §. 43. habet Fabr. in Addendis T. II. p. 658. *g)* E Tipucito. *h)* Ex Harm. Promt. III. 3. §. 43. habet Fabr. in Addendis T. II. p. 658. *i)* E Tipucito. *k)* Ex Harm. Promt. III. 3. §. 42. habet Fabr. in Addendis T. II. p. 659. *l)* E Tipucito. *m)* Ex Harm. Promt. III. 3. §. 42. habet Fabr. in Addendis T. II. p. 659. *n)* E Tipucito, ex quo et reliqua huius tituli hausta sunt. *o)* Sic Index titulorum Coislinianus et Tip. Fabr. e Synopsi hanc inscriptionem exhibet: Περὶ ἀγωγῆς ἢ κληρονομίας, ἢ γραμματίου ἀγορασθέντος. *p)* L. 1—8. 10—12. D. h. t. a solo Tipucito exhibentur.

Καὶ πότε δοκεῖ δόλον ποιεῖν, οἷον, εἴτε ἐξεποιήσῃ τινα, εἴτε ἀμοιβῇ τι καὶ ἠλευθέρωσέ τινα· καὶ πότε ἀπὸ μεγάλης ῥαθυμίας ἐνέχεται, οὐ μὴν περὶ τῶν χωρῶν δόλον ἢ ῥαθυμίας αὐτοῦ φθαρέντων ἢ μειωθέντων.

Αἰδῶσι καὶ εἴτε δοῦλος ἢ υἱὸς αὐτοῦ ἐπεξούσιος ἔχρῳσται τῷ διαθεμένῳ, πρὸς τὸ ποσὸν μέντοι τοῦ πεκουλίου καὶ τοῦ γενομένου δαπανήματος.

Καὶ περὶ τοῦ, ἐὰν ἀπαιτήσῃ ἀχρεώσθητον ὁ πρῶτος.

Καὶ ποίας κληρονομίας ἀποκαθίστησιν.

Καὶ ὅτι καὶ τὸ κέρδος, καὶ ἡ ζημία τῆς κληρονομίας τὸν ἀγοραστὴν ὀρεῖ.

Καὶ πότε ἐκνικωμένου τοῦ πράγματος ἐνέχεται ὁ πρῶτος ἀπὸ τινος γάκτου, καὶ οὐκ ἔχει κατὰ τοῦ ἀγοραστοῦ. καὶ πότε ἔχει, ἀνάγνωθι· καὶ γὰρ γρη῏φος ἐστίν.

Ἐχει δὲ τὴν ἀπαιτήσιν τοῦ τιμήματος, εἰ ὑπὲρ τῆς κληρονομίας αὐτὸς ἢ ὁ διοικητὴς τῶν πραγμάτων αὐτοῦ δέδωκε τι.

Καὶ ἐὰν δοῦλον ὑπέξῃλε χωρῶς τοῦ πεκουλίου, καὶ καταδικασθῇ ὀνόματι αὐτοῦ, τί λαμβάνει ἐκ τοῦ ἀγοραστοῦ· ἀπὸ γὰρ τῶν λοιπῶν αἰτιῶν ἰδίῳ ὀνόματι καταδικάζεται.

Εἰ δὲ μηδὲν ῥητῶς συνέδοξεν, ἀλλ' ἀπλῶς ὑπέξῃλε τὸ πεκούλιον, ἀνάγνωθι διαστίξεις, τί γίνεται.

Καὶ περὶ τοῦ πωλήσαντος κληρονομίαν καὶ ὑπέξῃλοντος οἶκον, ἐφ' ᾧ ἐπρωτηθῆ τὴν δάμνι ἰμφέκτι, καὶ μηδενὸς περὶ αὐτῆς συμφωνηθέντος, τίς ἐπιγινώσκει τὴν ἐκ τῆς τοιαύτης ἐναγωγῆς ζημίαν, αὐτὸς ἢ ὁ ἀγοραστὴς; καὶ φησιν, τὴν πρὸ τῆς πρῶσεως τὸν πρῶτον, ὡσπερ καὶ τὴν μετὰ ταῦτα τὸν ἀγοραστὴν.

Καὶ περὶ τοῦ, ἐὰν πωλήσω σοι τὴν Πέτρον κληρονομίαν, καὶ γενόμενος σοῦ κληρονόμος πωλήσω αὐτὴν Παύλῳ, τί δύναμαι ἀπαιτεῖν Παῦλον· ἢ ἐπερωτήσας σε περὶ δοῦλον τὸν διπλασιασμόν, γένωμαι σου κληρονόμος καὶ πωλήσω τὴν κληρονομίαν σου· εἴτα ὁ δοῦλος ἐκνικηθῇ, πῶς ὑγιόσταμαι τὸ ἀζήμιον παρὰ τοῦ ἀγοραστοῦ.

Καὶ ποῖα καταβληθέντα παρὰ τοῦ πρῶτον ἐπιγινώσκει ὁ ἀγοραστὴς· ὡσπερ τὸ ἐμφύτευμα, τὴν τῆς ταφῆς δαπάνην, τὸ χρεωστούμενον παρὰ τοῦ διαθεμένου τῷ πρῶτῳ, κἂν ὑπὸ αἰρεσιν ἢ ἡμέραν ᾖ, μόνον μέντοι εἰ αἱ ἀγωγαὶ κατὰ κληρονόμων ἤρμωσον.

Καὶ ποίας ὁ ἀγοραστὴς ἀνανεοῦν δύναται δουλείας.

Καὶ ὅτι ὁ πρῶτος ἔνοχος διὰ τὴν κληρονομίαν γενόμενος ἐνάγει τῷ ἀγοραστῇ, καὶ μήπω καταβαλόν.

γ'. Καὶ ἐφ' οἷς ὁ πρῶτος ἀπολέσας οὐκ ἐνέχεται, ἀνάγνωθι.

δ'. Καὶ ὅτι ὁ χρεὸς ἐκποιῶν οὐ χρεωστέϊ παρασχέιν εἴπορον τὸν χρεώστην, ἀλλὰ μόνον χρεώστην.

ε'. Καὶ περὶ τοῦ, εἰ εἶπη τὸ ποσὸν τοῦ χρεοῦς, ἢ ἄδηλον πωλήσῃ, εἰς τί ἐνέχεται.

ς'. Καὶ ποίας ἀγωγῆς ἔχει ὁ ἀγοραστὴς τῆς κληρονομίας.

ζ'. Καὶ περὶ τοῦ τὴν μὴ οὔσαν κληρονομίαν πιπράσκεσθαι.

η'. Καὶ ἐὰν μὴ ἀνήκη τῷ πρῶτῳ, καὶ πωληθῇ, ἢ καθόλου μὴ ἐστίν, τί γίνεται.

θ'. ι'. ια'. Καὶ εἰ συνέδοξεν, ὅπερ ἔχει δίκαιον ὁ πρῶτος, τοῦτο μόνον προαθῆναι, ἢ εἴτις ἐστίν κληρονο-

Et quando dolum committere videatur, puta, si L. 2. §. 5. quaedam alienaverit, vel accepto aliquem liberaverit: D. XVIII. 4. et quando latae culpa nomine teneatur, non autem eorum nomine, quae sine dolo vel culpa eius deperdita vel deminuta sunt

Praestat et id, quod servus vel filiusfamilias eius §. 6. testatori debebat, quatenus peculium sufficit, vel in rem versum est.

Et de eo, si indebitum venditor exegerit. §. 7

Et quasnam hereditates restituat. §. 8.

Et commodum, et damnum hereditatis emtorem §. 9. spectat.

Et quando evicta re venditor ex facto quodam §. 10. teneatur, et quando habeat adversus emtorem actionem, quando non habeat. Lege: aenigma enim est.

De pretio habet actionem, si hereditatis nomine §. 11. aut ipse, aut procurator eius aliquid dederit.

Et si servum exceperit sine peculio, et eius nomine condemnatus sit, quid ab emtore consequatur: nam ex reliquis causis suo nomine condemnatur. §. 12.

Quodsi nihil specialiter placuerit, sed simpliciter §. 13. peculium exceperit, lege distinctiones, quid fiat.

Et de venditore hereditatis, qui domum exceperit, §. 14. cuius nomine damni infecti cavit, si nihil ea de re convenerit, quis damnum ex hac actione redundans agnoscat, num ipse, an emtor? Et ait, damnum ante venditionem agnoscere venditorem, postea emtorem.

Et de eo, si Petri hereditatem tibi vendidero, §. 15. eamque, cum heres tibi extitisset, Paulo vendidero, quid a Paulo petere possim: aut si servi nomine a te duplum stipulatus, heres tibi extitero et hereditatem tuam vendidero: postea servus tuus evictus fuerit, quomodo indemnitas mihi ab emtore praestetur.

Et quaenam a venditore soluta emtor agnoscat: §. 16. 17. 18. veluti vectigal, funeris impensam, id, quod a testatore venditori debebatur, licet sub conditione vel in diem deberetur, ita tamen, si actiones contra heredes competebant.

Et quasnam servitutes emtor renovare possit. §. 19.

Venditor, qui propter hereditatem obligatus est, §. 20. agit cum emtore, etiamsi nondum solverit.

III. Et lege, quorum nomine venditor, licet ea §. 3. perdiderit, non teneatur. D. eod.

IV. Qui nomen distrahit, non debet praestare, §. 4. locupletem esse debitorem, sed tantummodo, esse debitorem. D. eod.

V. Et de eo, in quid teneatur, si summam debiti §. 5. dixerit, vel incertum vendiderit. D. eod.

VI. Et quasnam actiones habeat emtor hereditatis. §. 6. D. eod.

VII. Et de venditione hereditatis, quae non est. §. 7. D. eod.

VIII. Et quid fiat, si hereditas ad venditorem non §. 8. pertineat et vendita sit, vel plane non sit hereditas. D. eod.

IX. X. XI. Et si placuerit, id tantum venire, §. 10. 11. quod iuris venditor habeat, aut dictum sit: si qua §. 12. D. eod.

μία, ἔστω σοι πεπραμένη· καὶ εἰ ᾗδει ὁ πρῶτος, μὴ διαφέρειν αὐτῷ τὴν κληρονομίαν, πῶς ἐνέχεται ἀπὸ δόλου.

L. 13. *D. XVIII. 4.* ιβ'. 1) * Ἐνθα⁹⁾ μὴ προσυμφωνήθῃ, ἵνα τὸ δίκαιον, ὅπερ ὁ πρῶτος ἔχει, αὐτὸ εἴη πεπραμένον, ἀνάγκάζεται δεῖξαι κληρονόμον ἑαυτόν.

2) Καί⁷⁾ περὶ τοῦ ἀναγκάζεσθαι τινα, δεῖξαι κληρονόμον ἑαυτόν, ἔνθα συμφωνήθῃ, ἵνα τὸ δίκαιον, ὅπερ ἔχει ὁ πρῶτος, εἴη αὐτῷ πεπραμένον.

περὶ τοῦ ἀναγκάζεσθαι τινα] Ἐκ⁸⁾ τούτου τινές, μάλιστα δὲ ὁ μαίσιωρ μου ὁ Γαριδᾶς ἔλεγε, καὶ τὸ τῆς προτιμήσεως δίκαιον μὴ ἐκχωροῦμενον τῷ αγοραστῇ σβέννυσθαι. καὶ ἀνάγνωθι βιβ. νη. τι. ι. κεφ. η'. θέμα ε'.¹⁾ οὐ ἢ ἀρχή· ἐὰν ἀποθάνῃ ὁ πωλῆσας τὸν τόπον ἢ ὁ παραγγέλλας.

L. 14. *pr. D. eod.* ιγ'. Καί¹¹⁾ ὅτι ὁ πωλῆσας χρέος ὑπέξουστον καὶ τὰς κατὰ τοῦ πατρὸς ἀγωγὰς ἐκχωρεῖ.

§. 1. Καὶ ὅτι ὁ πρῶτος τῆς κληρονομίας ἀναγκάζεται παραδοῦναι τὰ πράγματα τῆς κληρονομίας· καὶ ἀδιάφορον, πόσα ἔστιν·

L. 15. *D. eod.* ιδ'. Εἰ μὴ διεβεβαιώσατο περὶ τῆς ὑποστάσεως τῆς κληρονομίας.

L. 16. *D. eod.* ιε'. Καὶ περὶ τοῦ, ἐὰν ὁ καθ' ἑμᾶς ληγατάριος πωλήσῃ τὴν κληρονομίαν ὡς κληρονόμος, πῶς ἐνέχεται εἰς τὸ διαφέρειν.

L. 17. *D. eod.* ις'. Καὶ ὅτι τὰ ἐπὶ ἡμέραν ὠρισμένην, καὶ τὰ ἐπὶ αἴρεσιν χρέα πιπράσκονται.

L. 18. *D. eod.* ιζ'. Καὶ περὶ συγκληρονόμου καταβαλόντος χρέος κληρονομιῶν ὑπὸ ποινήν εἰς ὀλόκληρον, πρὶν ἢ ὑπεἰέλθῃσι κακένοι τὴν κληρονομίαν, καὶ πωλήσαντος τὴν κληρονομίαν, καὶ μὴ λαβόντος παρὰ τῶν συγκληρονόμων διὰ τὴν ἀπορίαν αὐτῶν, πῶς δύνανται κινεῖν κατὰ τοῦ αγοραστοῦ τὴν ἐξ στυπουλάτου, ἢ τὴν ἐξ βένδιτο· καὶ ὅτι κατάγεται εἰς τὴν διαιρουσάν τὴν φραμίλιαν.

L. 19. *D. eod.* ιη'. Καὶ ὅτι τὸ ποῦρον χρέος ἐπὶ αἴρεσιν πιπράσκειται, καὶ τὸ ἐπὶ αἴρεσιν ποῦρος· καὶ δύνανται ἢ ἀπαίτησις τοῦ πράγματος κινεῖσθαι καὶ τοῦ τιμήματος, ἐπὶ τῷ παραγγέλλει ποιῆσαι ἀκεπιλατίωνα τὸν πρῶτον τῷ χρεώστῃ.

L. 20. *D. eod.* ιθ'. Δίδωσιν ὁ πρῶτος καὶ ὅσα τῷ διαθεμένῳ χρεώστῃσεν ὀκείῳ ὀνόματι, ἢ κληρονομίᾳσας χρεώστου αὐτοῦ.

L. 21. *D. eod.* κ'. Καὶ ὅτι πωλῆσας τις κληρονομίαν, καὶ ἐπερωτηθεὶς περὶ ταύτης, ἐδάξατο κληρονομιῶν πρόγραμμα, καὶ διαπέπρακε αὐτὸ πρὸς ἕτερον. τότε οὐδ' ἐνέχεται, αὐτὸ τὸ πρόγραμμα διδόναι τῷ αγοραστῇ, καὶ τότε τὴν διατίμησιν αὐτοῦ, κἂν δοῦλος ἦν ὁ πρῶτος, καὶ ἐτελεύτησεν. καὶ περὶ τοῦ, ἐὰν δοῦλος ἐξ ἐπερωτήσεως χρεωστῶν πωλήσῃ αὐτόν, καὶ πρὸ ὑπερθέσεως ἀποθάνῃ, οὐδὲν δίδωμι. καὶ ἐὰν μὴ κληρονομίαν, ἀλλ' ἐν πράγματι πωλήσῃ σοι, καὶ πρὸ παραδόσεως ἕτερον πωλήσῃ αὐτό, καὶ λάβῃ τὸ τίμημα, κἂν φθαρῇ, οὐδὲν σοι χρεωστῶ, μὴ ποιῆσας ὑπερθεσιν. καὶ εἰ νέμεται τὸ πρόγραμμα, ὃ πέπρακα, ἕτερος, καὶ ἐναγαγῶν αὐτῷ λάβῃ τὴν ἀποτίμησιν, τὸ πρόγραμμα χρεωστῶ. καὶ εἰ ἐξέπεσον χωρὶς ἀμελείας, τὰς ἀγωγὰς ἐκχωρῶ, ἢ τὰς τιμὰς, ὡς ἔλαβον, δίδωμι. καὶ καθέντος τοῦ οἴκου, παραδίδωσι τὸ ἔδαφος, εἰ καὶ βίᾳ ἐξεβλήθῃ.

hereditas est, est tibi vendita: et si scierit venditor, ad se non pertinere hereditatem, quomodo de dolo teneatur.

XII. Si prius non convenit, ut, quidquid iuris haberet venditor, id venditum esset, heredem se esse probare cogitur.

Et de eo, quod quis heredem se esse probare cogatur¹⁾, si convenerit, ut, quidquid iuris venditor haberet, id ei venditum esset.

1) de eo, quod quis — cogatur] Ex hoc nonnulli, maxime autem Garidas magister meus dixerunt, etiam ius protimeseos, si emtori non cessum sit, extingui. Et lege lib. 53. tit. 10. cap. 8. them. 5. cuius initium: Si decesserit is, qui locum vendidit, vel is, qui novum opus nuntiavit.

XIII. Qui filiifamilias nomen vendidit, actiones quoque, quas contra patrem habet, praestat.

Venditor hereditatis res hereditarias tradere cogitur: et nihil interest, quanta sit hereditas:

XIV. Nisi de substantia hereditatis affirmaverit.

XV. Et si is, cui hereditas per fideicommissum relicta est, quasi heres hereditatem vendidit, quomodo eius, quod interest, nomine teneatur.

XVI. Nomina quoque in diem, et sub conditione contracta veneunt.

XVII. Si coheres nomen hereditarium, quod sub poena debebatur, totum solverit, antequam ceteri hereditatem adirent, et hereditatem vendiderit, neque a coheredibus propter inopiam eorum quid consecutus sit, quomodo cum emtore ex stipulatu, vel ex vendito agere possit: idque, quod solvit, in iudicium familiae erciscundae deducitur.

XVIII. Nomen purum sub conditione venire potest, et id quod sub conditione debetur, pure: et ex emto vendito agi potest, ut venditor confestim debitori acceptum ferat.

XIX. Venditor praestat et id, quod suo nomine testatori debebat, vel quia debitori eius heres extitit.

XX. Venditor hereditatis, qui de ea promisit, rem hereditariam persecutus, alii eam vendidit. Quando teneatur, ipsam rem dare emtori, et quando eius aestimationem, licet servus venditus fuerit, isque decesserit. Si servum, quem ex stipulatione debeo, vendidero, isque ante moram decesserit, nihil praesto. Et si non hereditatem, sed unam rem tibi vendidero, eamque ante traditionem alii vendidero, et pretium consecutus fuero, licet illa interierit, nihil tibi debeo, si moram non feci. Et si rem, quam vendidi, alius possideat, egoque actione adversus eum instituta aestimationem accepero, rem debeo. Et si sine culpa mea possessionem amisero, actionibus tibi cedo, vel pretia, quae accepi, praesto. Et exusto aedificio, aream tradit venditor, et si vi deiectus sit.

9) E Syn. p. 196. habet Fabr. T. II. p. 383. r) E Tipucito. s) E Tipucito hoc scholium desumptum est. t) Est L. 8. §. 6. D. de novi operis nuntiatione. XXXIX. 1. u) E Tipucito L. 14 — 22. D. h. t. desumptae sunt.

κα'. Καὶ ὅτι ὁ πρῶτης τῆς κληρονομίας, κατέχει πρῶτα εἰς ἐνέχυρον τῶν τιμῶν. τοῦτο δὲ νόησον, ἐνθά μὲν συμπεφώνηται, μὴ ἄλλως παραδοθῆναι τὸ πρῶτα, εἰ μὴ πρότερον τὸ τίμημα καταβληθῆ· καὶ τυχὸν τὸ μὲν κατέβαλεν, τὸ δὲ ὑστερεῖ τοῦ τιμηματος.

κβ'. 1) * (Ο') πιπράσκων ἀγωγῆν, καὶ τὰς κατὰ τοῦ ἐναγομένου καὶ τῶν ἀντιφωνητῶν ἀγωγὰς ἐκχωρεῖ, εἰ μὴ ἕτερον ἔδοξεν.

2) Καὶ w) τί δοκεῖ πιπράσκειν ὁ πιπράσκων ἀγωγῆν.

Καὶ ὅτι ὁ πωλῶν, εἴ τι δ' ἂν σχῆ διὰ καταβολῆς ἢ ἀντελλόγου, δίδωσιν τῷ ἀγοραστῇ.

κγ'. Καὶ περὶ τοῦ, ἐὰν πωλήσω σοι κληρονομίαν, κληρονομίαν κληρονομήσας κληρονομήσας αὐτῆς ἢ δανειστοῦ, ἀπαίτω σε διὰ τῆς ἀγωγῆς τὸ ληγάτον.

κδ'. Καὶ περὶ τοῦ, ἐὰν ἐν τῇ πράσει τῆς κληρονομίας ἄγρον ἐπέξελω, καὶ μετὰ ταῦτα σχῶ τι κατὰ πρόθεσιν αὐτοῦ, δίδωμι τῷ ἀγοραστῇ, ὅπερ ἔσχον, εἰ μὴ ἕτερόν τι συνερωνήθη.

κε'. Καὶ x) ὅτι ὁ ἀγοράσας παρὰ δημοσίου κληρονομίαν, αὐτὸς ὑπόκειται τοῖς κληρονομιαῖοις δανεισταῖς ἀποκρίνασθαι, οὐχ ὁ δημόσιος.

ὁ ἀγοράσας] Τοῦτο δὲ μὴ δέξῃ ὡς ἰδικὸν προνόμιον τοῦ δημοσίου, ἀλλ' ὅτι κληρονομιῶν δανεισταῖ εἰσι, καὶ καλῶς ἐνάγεται ὁ τὴν κληρονομίαν ἀγοράσας.

κς'. Καὶ ἐὰν ὁ πωλήσας κληρονομίαν ἐπερωτηθῆ, ἀγοραστὴν διεκδικεῖν, τί γίνεται, κινουμένων τῶν δανειστώων, ἢ μὴ ἐπερωτηθῆ.

κζ'. 1) * (Η') τοῦ γραμματείου πρῶσις καὶ ἀγορῶντος, καὶ μὴ βουλομένου ἐκείνου, καθ' οὗ ἐκχωροῦνται αἱ ἀγωγαί, δύναται συνίστασθαι.

2) Καὶ z) ὅτι ἡ τοῦ γραμματείου πρῶσις καὶ ἀγορῶντος καὶ μὴ βουλομένου καὶ ἀγορῶντος ἐκείνου, καθ' οὗ ἐκχωροῦνται αἱ ἀγωγαί, δύναται συνίστασθαι.

κη'. Καὶ περὶ τοῦ, ἐὰν ὁ πρῶτης δόλον παθῶν παρὰ τοῦ ἀγοραστοῦ, εὐτελοῦς τιος πωλήσῃ τὴν κληρονομίαν, πῶς οὐκ ἀναγκάζεται πληρῶσαι τὸ συνάλλαγμα.

κθ'. Καὶ ὅτι δεσπότης μένει, πρὶν ἢ παραδώσει, ὁ τὴν κληρονομίαν πωλήσας.

λ'. Καὶ ὅτι ὁ ἀγοραστὴς τοῦ γραμματείου, καὶ ὁ ὑποθήκη αὐτὸ λαβῶν, δύναται καὶ ὁ δανειστὴς καὶ ὁ ἀγοραστὴς κινεῖν τὰς ὠρισμένους ἀγωγὰς κατὰ τοῦ χρεώστου.

λα'. Καὶ περὶ τοῦ γραμματείου ἀγοράσαντος, πῶς δεσπότης μὲν οὐ γίνεται τῶν ἐν τῷ γραμματεῖο ὑποτεθέντων πραγμάτων, ἀλλὰ δίδεται αὐτῷ ἀπαίτησις, ὡς ἐν πράγματι ἰδίῳ φροντιστῇ.

λβ'. Καὶ ὅτι, ὡς περὶ τὰς προσωπικὰς ἀγωγὰς ἀγοράζει τις, οὕτω καὶ τὰς ἐν ἑμ, ἦτοι τὰς πραγματικὰς, καὶ κινεῖ αὐτὰς οὐτιλῶς.

XXI. Venditor hereditatis res retinet, tanquam pignus pretii nomine. Hoc autem intellige, si id actum sit, ne ante res traderentur, quam pretium fuerit solutum: et fortasse pars pretii soluta est, pars reliqua est. L. 22. D. XVIII. 4.

XXII. Qui actionem vendit, tam actiones adversus reum, quam adversus intercessores cedit, nisi aliud convenerit. L. 23. pr. D. eod.

Et quid vendere videatur, qui actionem vendit.

Nominis venditor, si quid solutione vel compensatione consecutus sit, id emptori praestat. §. 1.

XXIII. Si vendidero tibi hereditatem, et legatario vel creditori heres extitero, legatum a te pecto. L. 24. D. eod.

XXIV. Si in venditione hereditatis fundum excepero, et postea nomine eius aliquid adquisiero, emptori praesto, quod acquisivi, nisi aliud convenerit. L. 25. D. eod.

XXV. Qui a fisco hereditatem emit¹⁾, ipse hereditariis creditoribus respondere cogitur, non fiscus. L. 1. C. IV. 39.

1) qui — emit] Cave ne hoc speciale privilegium fisci esse putes, sed quia creditores hereditarii sunt, et emptor hereditatis recte convenitur.

XXVI. Et si venditor hereditatis promiserit, se emptorem defensurum, quid fiat, si creditores agant, vel si non promiserit. L. 2. C. eod.

XXVII. Nominis venditio etiam ignorante et invito eo, adversus quem actiones ceduntur, contrahi potest. L. 3. C. eod.

Nominis venditio et invito et ignorante eo, adversus quem actiones ceduntur, contrahi potest.

XXVIII. Et de eo, si venditor dolum ab emptore passus, minore pretio hereditatem vendiderit, quomodo contractum implere non compellatur. L. 4. C. eod.

XXIX. Venditor hereditatis dominus manet, antequam tradiderit. L. 6. C. eod.

XXX. Emtor nominis, et qui pignori nomen accepit, utiles actiones adversus debitorem instituunt. L. 7. C. eod.

XXXI. Et de nominis emptore, quomodo dominus quidem rerum in cautione obligatarum non fiat, sed actio ei detur, tanquam in rem suam procuratori. L. 8. C. eod.

XXXII. Sicut personales actiones, ita et in rem actiones emere quis potest, easque utiliter movet. L. 9. C. eod.

r) E Syn. p. 196. habet Fabr. T. II. p. 383. w) E Tipucito, ex quo et L. 24. 25. D. h. t. desumptae sunt. x) E Tipucito L. 1. 2. C. h. t. cum scholio haustae sunt. y) E Syn. p. 196. habet Fabr. T. II. p. 383. z) E Tipucito reliqua huius tituli desumpta sunt.

ΤΙΤΛΟΣ Ε΄.

Περὶ ἀνατρεπομένης πράξεως καὶ ἀγορασίας, καὶ πότε ἔξεστι τοῖς συναλλάσσουσιν ἀναχωρεῖν ἀπὸ τῆς ἀγορασίας.^{α)}

L. 1. α'. Καὶ^{β)} περὶ ὑπεξουσίον πωλήσαντος πεκουλιάριον πρῶγμα, καὶ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ συμφωνήσαντος, ληθῆναι τὸ συνάλλαγμα. καὶ ὅτι, κὰν δίχα τοῦ ὑπεξουσίον γένηται τοῦτο, λύεται τὸ συνάλλαγμα, εἰ καὶ μὴ μονομερῶς οὐδὲς ὑπαναχωρεῖ, οὐδὲ συνιστᾷ συνάλλαγμα. καὶ περὶ ἐπιτρόπου συμφωνήσαντος ὑπαναχωρῆσαι.

L. 2. β'. Καὶ ὅτι, ἐὰν τὸ πρῶγμα, ὅπερ ἠγόρασα παρὰ σοῦ, πάλιν ἀγοράσω ἥτιτος ἢ πλείονος, νέα συνίσταται πράσις· ὅπερ οὐκ ἔστιν, εἰ τὸ πρῶτον ἐδεδώκειν τίμημα· τῇ γὰρ καταβολῇ τοῦ τιμήματος πληροῦται ἡ πρῶσις.

L. 3. γ'. 1) Καὶ^{ε)} περὶ τοῦ, πῶς συνίσταται ἡ πρῶσις, καὶ πῶς λύεται. ἀνάγνωθι καὶ πότε καὶ ὁ ἐναγόμενος καὶ ὁ ἐγγνητὴς αὐτοῦ βοηθεῖται.

2) Ἡ^{δ)} τοῦ πάκτου παραγραφὴ ἤνωται ταῖς bonae fidei ἀγωγαῖς.

L. 4. δ'. Καὶ^{ε)} περὶ τοῦ, ἐὰν συμφωνήσω πρᾶθῆναι μοι στολὴν ἢ δίσκον, καὶ συμφωνήσωμεν, ὑπαναχωρῆσαι τῆς ἀγορασίας τοῦ ἐνός, ἐπ' αὐτῷ μόνῳ λύεται ἡ ἐνοχή.

L. 5. πρ. ε'. Καὶ περὶ τοῦ, ἐὰν ὁ πρᾶτης ἐλευθερίαν δι' ἀμοιβαίας ἐπερωτήσεως ποιῆσῃ τῷ ἀγοραστῇ, ἢ τούναντίον, πῶς δοκεῖ τὸ συνάλλαγμα ἐκατέρωθεν λύεσθαι διὰ τι φάκτον.

§. 1. Καὶ ὅτι ψιλῶ συμφώνῳ λύεται ἡ πρῶσις.

§. 2. Ὁ δὲ τελευτήσας δούλος ἀντὶ παραδοθέντος ἔστιν, καὶ τῷ ἀγοραστῇ ἐγκινδυνεύεται.

L. 6. ζ'. Καὶ ἐὰν συνεφώνησα ἀποδοῦναι, ὅπερ ἠγόρασα, εἰ ἐντὸς χρόνου ἀπαρέσει μοι, ποία ἀγωγή ἀρμόζει μοι.

L. 7. πρ. ζ'. Καὶ ὅτι ἀνισχέτως ἀγοράζω ὑπὸ αἵρεσιν, ὅπερ χωρὶς αἵρέσεως προηγόρασα.

§. 1. Καὶ περὶ τοῦ, ὅτι ἐὰν πωλήσω ἀνήβω χωρὶς τῆς αἰθεντίας τοῦ ἐπιτρόπου, μόνος ἐνέχομαι· αὐτοῦ δὲ ἐνάγοντός μοι, παρακαυάσκειν ἔχω· καὶ εἰ τὸ αὐτὸ μετὰ ταῦτα πωλήσω ἀθθεντοῦντος τοῦ ἐπιτρόπου, καὶ εἰ τὸ πρῶτον αἰθεντοῦντος τοῦ ἐπιτρόπου ἀγοράσει, καὶ μετὰ ταῦτα μόνος· καὶ εἰ σὺν τῷ ἐπιτρόπῳ ἀγοράσας, συμφωνήσῃ χωρὶς αὐτοῦ ὑπαναχωρῆσαι. ἀνάγνωθι, πότε περὶ τούτων ἡ πρώτη πρῶσις ἔρρωται, ἢ καὶ ἡ δευτέρα, καὶ πότε ἡ πρώτη, ἢ δὲ δευτέρα οὐκ ἰσχύει, καὶ πότε ὁ εἷς ἐνέχεται, ἢ καὶ οἱ δύο.

§. 1. fin. Ταῦ^{ς)} ἐπὶ βλάβῃ τοῦ ἐνός μέρους ἡ ἀγαθὴ πίστις οὐ προσέεται, καὶ μάλιστα εἰ ἐλόγως ἠτιθήθη.

L. 8. η'. Καὶ^{ς)} περὶ διοικητοῦ πραγμάτων μου γραφέντος παρ' ἐμοῦ κληρονόμον, καὶ τοῦτο ἀγροῦντος, ἱπογράφαντος δὲ ὡς διοικητοῦ πραγμάτων μου, πιπρασκομένου δούλου κληρονομιαίου, πῶς αὐτὸς οὐκ ἐνέχεται μὴ πωλήσας, ἀλλ' ὀνόμωι τοῦ δούλου τῇ περὶ πεκουλίον ἀγωγῇ ἐνέχεται.

TITULUS V.

De rescindenda emtione et venditione, et quando liceat contrahentibus ab emtione discedere.

I. Si filiusfamilias rem peculiarem vendiderit et pater eius pactus sit, ut dissolvatur contractus. Etiamsi hoc sine filiofamilias factum sit, tamen contractus dissolvitur, etiamsi ab una tantum parte contractus neque iniri, neque recedi ab eo possit. Et de tutore, qui pactus est, ut recedatur a contractu.

II. Si rem, quam a te emi, rursus pluris minorisve emero, nova venditio contrahitur: quod non contingit, si prius pretium dederam: pretio enim solito venditio impletur.

III. Et de eo, quomodo venditio contrahatur, et quomodo dissolvatur. Lege et quando reo et fideiussori eius succurratur.

Exceptio pacti inest bonae fidei iudiciis.

IV. Si pactus sim de vendenda mihi stola aut lance, et convenerit inter nos, ut ab emtore unius recedatur, eius tantum nomine obligatio solvitur.

V. Si venditor emtori mutua stipulatione acceptum faciat, vel vice versa, quomodo contractus utrimque propter factum quoddam dissolvi videatur.

Nuda conventionem venditio dissolvitur.

Servus, qui mortuus est, pro tradito habetur, et periculum eius ad emtorem pertinet.

VI. Si convenit, ut rem, quam emi, redderem, si intra certum tempus displicuerit, quaenam actio mihi competat.

VII. Inutiliter sub conditione emo, quod pure antea emi.

Si pupillo sine tutoris auctoritate vendidi, solus teneor: ipso autem mecum agente, retentionem habeo: et si eandem rem postea tutore auctore vendidero, et si prius pupillus tutore auctore emerit, et postea solus: et si cum tutore emerit et postea sine eo pactus sit, ut recedatur. Lege, quando prior emtio valeat, vel etiam secunda, et quando prior valeat, secunda autem non valeat, et quando alter tantum teneatur, vel etiam uterque.

Bona fides non admittit, quod uni ex contrahentibus fraudi sit: maxime si iusto errore deceptus sit.

VIII. Procurator rerum mearum, si a me heres scriptus sit, idque ignoret, et tanquam procurator meus, servo hereditario vendito, subscripserit, ipse quidem, cum non vendiderit, non tenetur, sed servi nomine actione de peculio tenetur.

α) Hanc inscriptionem tit. 5. exhibent Tipucitus et Index titulorum Coislinianus. In Syn. et apud Fabr. inscribitur: Περὶ ἀναλυομένης πράξεως. β) E Tipucito L. 1. 2. D. h. t. desumptae sunt. γ) E Tipucito. δ) E Schol. I. ad Basil. XXVIII. 8. cap. 21. Fabr. T. IV. p. 384. ε) E Tipucito L. 4—7. D. h. 4. haustae sunt. ς) E Schol. s. ad Basil. XLII. 3. cap. 37. Fabr. T. V. p. 724. ζ) E Tipucito L. 8—10. D. h. t. desumptae sunt.

9'. Καὶ ὅτι προφάσει δημοσίου τέλους ἀγρός μου ἐπράθη ἤττονος, ἤπερ ἐχρεώστον· καὶ ὁμολογήσαντός μου, δοῦναι τὸ πᾶν ἐπὶ τῷ ἀπολαβεῖν τὸν ἀγρόν, ὁ ἄρχων ἀνέτρεψε τὴν πρᾶσιν, ἀποκαταστήναι μοι τὸν ἀγρόν ψηφισάμενος· οὐκ ἔστιν ἐν τῇ οὐσίᾳ μου, πρὶν ἂν καταβάλω τὸ τέλος.

ι'. Καὶ περὶ τοῦ, ὅτι ἠγόρασα παρὰ σοῦ, συμφωνήσας ἀναλυθῆναι τὴν πρᾶσιν, εἰ μὴ τὸ τίμημα καταβάλω εἰςω τῆςδε τῆς προθεσμίας· καὶ μετὰ θάνατόν σου ἐπίτροπος γενόμενος τοῦ υἱοῦ σου σὺν ἑτέροις, οὔτε αὐτὸς κατέβαλον, οὔτε τοῖς λογισμοῖς ἐσθήγαγον. ἀναγόραστον γίνεται τὸ πρᾶγμα.

Καὶ περὶ τοῦ συμφωνήσαντος, μὴ δοθῆναι τὸ τίμημα, ἕως οὗ δοθῆ ἔγγυητῆς τῷ ἀγοραστῇ, καὶ ὥστε μὴ καταβάλλοντος τοῦ ἀγοραστοῦ τὸ τίμημα, ἀναγόραστον εἶναι τὸ πρᾶγμα.

ια'. Καὶ^{h)} ὅτι οὐκ ἀνατρέπεται ἡ πρᾶσις προφάσει τοῦ ἐν ἄλλῳ τόπῳ γενέσθαι, ἐν ἄλλῳ δὲ εἶναι τὸ πεπραμένον.

ιβ'. Καὶ ὅτι οἱ μαινόμενοι ἐν τοῖς διαλείμμασι δύνανται πρᾶσις ποιεῖν καὶ οἰονδήποτε συνάλλαγμα.

ιγ'. 1) * (Hⁱ) κατὰ δωρεὰν πρᾶσις ἀνυπόστατος ἔστιν. ἐὰν^{k)} δὲ τις πωλήσας^{l)} ἀγρόν συνεφώνησεν^{m)} ἀντὶ τοῦ τιμήματος, ἵνα ἀποτρέφῃται ἀπὸ τοῦ λαβόντος τὸν ἀγρόν, καλῶς ἀναγκάζει αὐτόν, πληρῶσαι τὰ συμφωνηθέντα.

2) * (Hⁿ) κατὰ δωρεὰν πρᾶσις ἀνυπόστατος ἔστιν^{o)}· εἰ μέντοι ἤττονος ἠγόρασας, ἢ τὸ τίμημα μετὰ ταῦτα συγχώρησας, ἔρρωται ἡ δωρεά.

ιδ'. Καὶ^{p)} περὶ τοῦ, ὅτι ὁ ἀγοράσας τὸ δωρηθὲν αὐτῷ παρὰ τῶν κληρονομῶν τοῦ δωρησαμένου, οὐκ ἰσχυρῶς ἀγοράζει, ἀλλ' ὡς δωρεὰν αὐτὸ νέμεται.^{q)}

ιε'. 1) * Καὶ^{r)} ὅτι ἡ τῆς ἀγορασίας πίστις καὶ τῆς πρᾶσεως χωρὶς ποσότητος οὐδέμια ἔστιν. ἐκ δὲ τοῦ ἀρᾶσαντος τιμήματος μὴ ἀριθμηθέντος, ἀλλὰ μόνως τῆς νομῆς αὐτῷ παραδοθείσης, τὸ τοιοῦτον συνάλλαγμα οὐκ ἔστιν ἄκρον, οὐδὲ διὰ τοῦτο ὁ ἀγοράσας κακῶς νέμεται, ὅτι μὴ κατεβλήθη ἡ ποσότης, ἣν δοθῆναι συνεφώνησεν. ἀλλὰ καὶ ἐπὶ δωρεῆς πρᾶσεως κτήματος γενόμενης, εἰ παρὰδοσις παρακολουθήσει, ὕψους τῶν τιμήματος μηδεμίας ἀρμοζούσης, περιουῖται ἡ δωρεά.

2) * (H^s) πρᾶσις ἐκ τοῦ μὴ καταβληθῆναι τὸ τίμημα, οὐκ ἀνατρέπεται· εἰ μὴ ἄρα ἐξ ἀρχῆς κατὰ δωρεὰν ἐγένετο.

οὐκ ἀνατρέπεται] Οὐ^{t)} γὰρ ὀφείλει ὁ πρᾶτης ἐπαυλάμβανεν τὸ πρᾶγμα, ἀλλὰ τὸ τίμημα ἐπίσχεῖν. [Sch. a. Fabr. II. 385.]

Ἐν^{u)} τῷ διγ. ε'. τι. δ. τοῦ ιδ'. βιβ.^{v)} φησὶν· ὅτι οὐ πάντως εἶναι τὸ πρᾶγμα τοῦ πιπρώσκοντος, εἰ μὴ λάβῃ τὸ τίμημα, ἢ τὸ ἱκανόν, ἢ ἔγγυητάς. τὸ δὲ εἰρημένον ἐν τῇ γ'. διατάζει καὶ τῇ θ'. w) ὅτι ἡ κατὰ δωρεὰν πρᾶσις πιστεύεται, νόησον, ὅτι ὡς πρᾶσις οὐ συνίσταται, οὐδὲ ποιεῖ τὴν τῆς προαιρέσεως ἀγωγὴν· ἐπεὶ ὡς δωρεὰ συνίσταται καὶ ἰσχύει. [Sch. a. II. 385.]

IX. Ob vectigal reipublicae fundus meus minoris distractus est, quam ego debebam: et cum professus essem, me totum vectigal soluturum, ut agrum recipiam, Praeses venditionem rescidit, et fundum mihi restitui iussit: in bonis meis non est, antequam vectigal solvero. L. 9. D. XVIII. 5.

X. Emi abs te, et convenit inter nos, ut venditio dissolveretur, si intra certum tempus pretium non solvissem: et post mortem tuam tutor filii tui factus cum aliis, neque ipse solvi, neque rationibus pretium intuli. Res inemta fit. L. 10. pr. D. eod.

Et de eo, qui pactus est, pretium non solvi, donec fideiussor emtori daretur, et rem inemtam esse, si emtor pretium non solverit. §. 1.

XI. Venditio non rescinditur ideo, quod in alio loco facta sit, in alio autem res vendita constituta sit. L. 1. C. IV. 38.

XII. Furiosi intermissionis tempore venditionem et quemlibet contractum celebrare possunt. L. 2. C. eod.

XIII. Donationis causa facta venditio irrita est. Sed si quis, cum agrum venderet, loco pretii pactus sit, ut ab eo, qui fundum accepit, aleretur, placita implere eum recte cogit. L. 3. C. eod.

Donationis causa facta venditio irrita est: si tamen minoris emeris, vel pretium postea remiseris, donatio valet.

XIV. Qui rem sibi donatam ab heredibus donatoris emit, non valide emit, sed rem quasi donatam possidet. L. 4. C. eod.

XV. Fides emtionis et venditionis sine quantitate nulla est. Placito autem pretio non numerato, sed solum tradita possessione, istiusmodi contractus non est irritus, nec ideo is, qui emit, male possidet, quod non soluta sit quantitas, quam dari convenerat. Sed et donationis gratia praedii facta venditione, si traditio secuta fuerit, actione pretii nulla competente, perficitur donatio. L. 9. C. eod.

Venditio ideo, quod pretium non sit solutum, non rescinditur¹⁾: nisi forte ab initio donationis causa facta sit.

1) non rescinditur] Non enim rem debet repetere venditor, sed de pretio agere.

In dig. 5. tit. 4. lib. 14. dicitur: Res venditoris esse non desinit, nisi vel pretium, vel satisfactionem, vel fideiussores acceperit. Quod autem dictum est const. 3. et 9. venditionem donationis causa factam ratam esse, sic intelligito, ut non consistat tanquam venditio, nec actionem electionis tribuat: quippe tanquam donatio consistit et valet.

h) E Tipucito L. 1. 2. C. IV. 38. desumptae sunt. i) E Syn. p. 196. habet Fabr. sub hoc tit. T. II. p. 383. Similiter Tipucitus, qui praefigit καὶ οἱ ἢ κατὰ δωρεὰν πρᾶσις κ. τ. λ. k) Tip. εἰ. l) Tip. πωλήσας τις. m) Tip. συμφωνήσας. n) Ex Harmenop. Promt. III. 3. §. 29. o) Haecenus Harm. reddit L. 3. C. IV. 38. Reliqua, quae addit, ab ea sunt aliena. p) E Tipucito. q) L. 5. 6. 7. 8. 9. 10. C. IV. 38. in Tipucito desiderantur. r) E Syn. p. 196. et Harm. Promt. III. 3. §. 32. habet Fabr. T. II. p. 384. et in Addendis T. II. p. 657. sub tit. 1. Lib. XIX. Basilicorum repositum. s) E Syn. p. 196. et Harm. Promt. III. 3. §. 31. habet Fabr. T. II. p. 384. Dicit esse L. 8. C. de rescind. vendit. IV. 44. sed est L. 9. C. de contrah. emt. IV. 38. t) Hoc schol. habet Fabr. e Syn. p. 196. u) Hoc scholium Fabr. hausisse videtur e Cod. Ms. Synopseos. Nam editio quidem Synopseos p. 196. idem continet, sed paulo aliter. v) Syn. edita: ἐν τῷ β'. κεφαλαίῳ τοῦ β'. τίτλου τοῦ ιγ'. βιβλίου. w) Syn. edita γ'.

- L. 10. C. IV. 38. ις'. * Καὶ*) ὅτι τὸ ἴδιον οὐδεὶς δύναται ἀγοράζειν, ἀλλὰ κἂν εἰκονικῶς δόξῃ ἀγοράζειν, οὐδὲν ὑπομένει πρόκριμα.
- L. 11. C. eod. ιζ'. Καὶ*) ὅτι κακῶς αἰτεῖ τις βασιλεία, ἀγοράσαι ἢ πωλήσασθαι τι ἄκοντός τινος.
- L. 12. C. eod. ιη'. Καὶ περὶ τοῦ, ὅτι οὐ ποιεῖ τὴν προῦσιν ἀνυπόστατον, τὸ μὴ λαβεῖν τὸν ἀγοραστὴν ἐγγυητὴν περὶ ἐκδικήσεως, ἢ ἐγγραφὸν ἐπὶ τῷ παραδοθῆναι αὐτῷ τὴν νομίην. ὅπως γὰρ, εἰ ἐνεμήθη συναινοῦντος τοῦ πρῶτου, καλῶς νέμεται, καὶ ἀπαιτεῖται δοῦναι τὸ τίμημα, εἰ μὴ ἄρα τὸ ἱκανὸν ἐποίησε.
- L. 13. C. eod. ιθ'. Καὶ ὅτι οὐ συνίσταται προῦσις ἢ ἀγορασία ἡρητημένη γνώμης ἐνὸς τῶν συναλλαττόντων.
- L. 14. C. eod. κ'. Καὶ ὅτι οὐδεὶς δύναται, οὐδὲ παρὰ συγγενῶν, οὐδὲ παρὰ κοινῶν κωλύεσθαι, εἰ βούλεται τὸ ἴδιον μέρος ἐκποιῆσαι τι.
- καὶ ὅτι οὐδεὶς] Τοῦτο κ) ἀνῆρέθη παρὰ τῆς νεαρῆς τοῦ κυρίου Κωνσταντίνου περὶ προτιμήσεως διαλεγόμενης.
- L. 15. C. eod. κα'. Καὶ περὶ τοῦ, ἐάν τινες οὕτως συμφωνήσωσιν· ἔστω σοι τὸ προῦγμα πεπραμένον, ὅσον δ' ἂν δοκιμάσῃ Πέτρος· εἰ βουλευθῆ τυχὸν Πέτρος δοκιμάσαι, ἢ ὀρίσει τὸ τίμημα καλῶς ἢ κακῶς, ἢ μὴ βουλευθῆ ἢ μὴ δυνῆθῃ ὀρίσει ὁ Πέτρος. ἢ γὰρ ἐγγραφὸς προῦσις οὐκ ἐρρωται, εἰ μὴ πληρωθῆ τὸ συμβόλαιον.
- L. 1. 2. C. IV. 45. κβ'. 1) Καὶ ὅτι ἀκραιόν μένοντος τοῦ πράγματος συναινεῖσι τοῦ πρῶτου καὶ τοῦ ἀγοραστοῦ^{a)}, εἰ μὴ τραδιτῶν ἦτοι παραδόσις γένηται· τότε γὰρ καὶ τὸ πραθὲν ὀφείλει ἀναδίδοσθαι. εἰ δὲ τραδιτῶν παρηκολούθησεν, λύεται^{b)} ἢ προῦσις συναινούτων τῶν μερῶν, εἰ καὶ ἀρραβῶν ἐδόθη. γίνωσκε δέ, ὅτι εἰ τραδιτῶν οὐ γέγονε, μέρος δὲ τοῦ τιμήματος κατεβλήθη, οὐκ ἀνατρέπεται ἢ προῦσις, ὡς εὐρήσεις ἐν τῇ β. διατάξει.
- L. 2. C. eod. κγ'. * Οὐ^{c)} εἰ μὲν ἀρραβῶνος ἔνεκεν χρυσίον ἐδόθη, δύνασαι τοῦτο μόνον καὶ τὴν πίστιν τῶν συμφωνῶν ἀναλαβεῖν. εἰ δὲ μέρος τοῦ τιμήματος κατέβαλες, εἰς τὰ ὀφείλοντα παρὰ τοῦ πρῶτου διὰ τῆς ἀγωγῆς τῆς τὸ τίμημα ἀπαιτούσης παρυσχεθῆναι, μᾶλλον ἔχεις ἀγωγήν, ἢ περὶ εἰς ἐπανάληψιν τῆς ποσότητος τοῦ τιμήματος, ὅπερ δεδοκέναι σημαίνεις.

ΤΙΤΛΟΣ ε'.

Περὶ κινδύνου καὶ ὀφελείας τοῦ πραθέντος πράγματος.^{d)}

- L. 7. pr. D. XVIII. 6. α'. * Οὐ^{e)} μετὰ τὴν προῦσιν τοῦ ἀγροῦ τὸ κέρδος καὶ ἡ ζημία τὸν ἀγοραστὴν ὀρεῖ. τί γὰρ ὅτι διὰ προσχώσεως ἠδξήθη, ἢ μέρος αὐτοῦ, ἢ καὶ ὅλον ποταμὸς κατέλαβεν;
- §. 1. Καὶ^{f)} ὅτι χωρὶς συμφωνῶν ἢ δημοσία ὁδός, καὶ οἱ ὄροι καὶ οἱ πλησιάζοντες τόποι^{g)} οὐ λογίζονται εἰς τὸ μέτρον τοῦ πραθέντος ἀγροῦ.

x) E Syn. p. 196. habet Fabr. T. II. p. 384. qui dicit esse L. 10. C. de rescind. vendit. IV. 44. y) E Tipucito L. 11 — 15. C. IV. 38. et L. 1. 2. C. IV. 45. desumptae sunt. z) Hoc apud Tipucitum cum ipso textu coniunctum separavi et tanquam scholium reposui. a) Deesse videntur δύνατον ἐπαναχωρεῖσθαι τῆς πράσεως. b) Deest negatio οὐ ante verbum λύεται. c) E Syn. p. 196. habet Fabr. T. II. p. 384. d) Sic titulus hic inscribitur in Ind. tit. Coisl. et apud Tipuc. Fabr. e Syn. tit. 6. et 7. hanc inscriptionem exhibet: Περὶ κινδύνου καὶ ὀφελείας τοῦ ἀγοραστοῦ· καὶ περὶ καταβολῆς τοῦ τιμήματος, καὶ πότε δύναται ὁ πρῶτος κατεῖναι τὸ τίμημα. e) E Syn. p. 197. habet Fabr. T. II. p. 385. Usque ad τὸν ἀγοραστὴν ὀρεῖ habet et Tip. Harm. III. 3. §. 9. et II. sententiam L. 7. pr. refert aliis verbis priori loco ex Theoph. Lib. III. tit. 23. §. 3. L. 1 — 6. D. XVIII. 6. habentur Basil. Lib. LIII. tit. 7. f) E Tipucito. g) Graeci pro luci, quod est in Digestis, male legerunt loci.

XVI. Item nemo rem propriam emere potest, adeo ut, quamvis imaginaria videatur emere, nullum tamen praeiudicium patitur.

XVII. Male quis a Principe petit, ut quis invitus emere aut vendere cogatur.

XVIII. Venditio irrita non redditur ideo, quod emtor fideiussorem evictionis nomine, vel instrumentum traditae sibi possessionis non accepit. Omnino enim recte possidet, si consensu venditoris possidebat, et pretium ab eo exigitur, nisi forte satisfecerit.

XIX. Non consistit emtio vel venditio, quae ex voluntate unius personarum contrahentium pendet.

XX. Nemo¹⁾ a cognatis, vel a sociis prohiberi potest, si suam partem alienare alicui velit.

1) nemo] Hoc Novella domini Constantini, quae de iure protimeseos agit, sublatum est.

XXI. Et de eo, si inter quosdam ita convenerit: res tibi vendita esto, quanti Petrus aestimaverit: si forte Petrus arbitrari velit, vel pretium bene vel male definerit, vel noluerit, vel non potuerit illud definire. Nam in scriptis venditio non valet, nisi instrumentum completum sit.

XXII. Re integra consensu emtoris et venditoris recedi a venditione potest, nisi traditio facta sit: tunc enim et res vendita reddi debet. Si vero traditio subsecuta sit, venditio consensu partium non solvitur, etiamsi arrha data sit. Scias autem, si traditio facta non sit, pretii autem pars soluta sit, non rescindi venditionem, ut const. 2. reperies.

XXIII. Si quidem arrhae nomine datum sit aurum, potes hoc solum secundum fidem pactorum recuperare. Sin vero partem pretii persolvisti, ad ea, quae venditorem actione ex vendito praestare oportet, magis actionem habes, quam ad repetendam quantitatem pretii, quod te dedisse significas.

TITULUS VI.

De periculo et commodo rei venditae.

1. Post venditionem fundi lucrum et damnum emtorem respicit. Quid enim, si per alluvionem accessio facta sit, vel pars eius, aut totus flumine sit occupatus.

Citra conventionem via publica, limites et loci vicini modo venditi fundi non imputantur.